

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de leden van de commissie Beheer

Datum 15 maart 2011
Ons kenmerk 2011/52437
Contactpersoon Niels van Esterik
Doorkiesnummer 023-5113380
E-mail esteridm@haarlem.nl
Bijlage informatie meeuwenoverlast
Onderwerp meeuwenoverlast

Geachte leden van de commissie Beheer,

In een aantal wijken met vooral platte daken ervaren veel bewoners al jarenlang geluidsoverlast van meeuwen in de periode vanaf juni tot in het najaar. Dit is voor veel mensen zeer storend en vooral in de nachtelijke uren. De indruk bestaat dat de overlast zich uitbreidt. In 2010 kwamen ruim 330 meldingen binnen bij het gemeentelijk meldpunt. De gemeente is de afgelopen jaren vele malen benaderd om actie te ondernemen en in oktober 2010 zijn hiertoe 1033 handtekeningen aan het college overhandigd. Ook in de gemeenteraad keert het onderwerp van tijd tot tijd terug.

Alle vogelsoorten, ook de meeuwen, genieten een stringente wettelijke bescherming. Dit geldt ook voor de nesten. Tijdens het broeden op de daken is het niet toegestaan om de vogels te verstoren.

De mogelijkheden van de gemeente om de meeuwenoverlast effectief tegen te gaan zijn beperkt. Ervaringen uit andere gemeenten laten zien dat ook een combinatie van maatregelen hooguit een gering effect heeft. Het gaat hierbij vooral om ondergrondse afvalinzameling, het toepassen van dikkere vuilniszakken, het aanbrengen van meeuwenwering op platte daken, het inzetten van valkeniers en het verwisselen van eieren. Ondanks deze maatregelen is een effectieve bestrijding in steden als Leiden, Den Haag en Alkmaar, evenals in Haarlem, in de afgelopen 20 jaar niet goed mogelijk gebleken.

Eerder is in de commissie het aanvragen van een ontheffing ter bestrijding van de meeuwen aan de orde geweest. Uit eerdere en recente contacten met het ministerie (februari j.l.) en de ervaringen van de gemeenten Leiden en Den Haag is mij duidelijk geworden dat een ontheffing om de overlast te bestrijden, niet verstrekt zal worden. Niettemin meen ik, gezien de ernst van de overlast, alle wegen te moeten bewandelen en heb toch een ontheffingsaanvraag naar het ministerie verzonden. Om geen valse verwachtingen te wekken meld ik u dat eventuele maatregelen genomen

2

op basis van een verstrekte ontheffing niet automatisch betekent dat de meeuwenoverlast ook waarneembaar zal afnemen.

In de bijlage treft u nadere informatie aan over de vormen van meeuwenoverlast, de verschillende methoden die in de bestrijding worden toegepast, de effectiviteit ervan en de beperkingen van de wetgeving.

Via de media verstrekt de gemeente al enkele jaren informatie over de meeuwenoverlast. Uit de recent van het ministerie verkregen informatie concludeer ik dat het op dit moment het meest wenselijk is om de Haarlemmers nog nadrukkelijker dan tot nu toe is gebeurd, goed onderbouwd te informeren over de oorzaken van dit probleem en de zeer beperkte mogelijkheden om deze overlast tegen te gaan. Hierbij dient ook aan de orde te komen wat men in de eigen woonomgeving kan doen om de overlast enigszins te verminderen. Ook zal duidelijk worden gemaakt dat de mogelijkheden van de gemeente om deze problematiek het hoofd te bieden, helaas gering zijn. Hiertoe is de gemeente onlangs met een gerichte voorlichting gestart in de diverse media en op de eigen website.

Als er bij u behoefte aan bestaat ben ik vanzelfsprekend bereid met u over deze problematiek van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,

Rob van Doorn

1. Wat is meeuwenoverlast?

Meeuwenoverlast kan in meerdere vormen ervaren worden:

- Lawaai: zeker in het broedseizoen, van april tot eind augustus kunnen de meeuwen veel geluidsoverlast veroorzaken. In juli als de jonge vogels hun eerste vliegles krijgen, is er de meeste herrie. De volwassen dieren beschermen hun jongen fanatiek en zijn erg luidruchtig.
- Zwerfvuil: meeuwen zijn zeer behendig in het openscheuren van afvalzakken. Veel rommel blijft op straat achter en waait overal naar toe.
- Bevuiling door uitwerpselen: de uitwerpselen van meeuwen blijven achter op gebouwen. Door de opeenhoping van mest en nestmateriaal raken goten en regenpijpen verstopt, met als gevolg lekkage en stankoverlast. Daarnaast worden materialen beschadigd door de bijtende stoffen in de uitwerpselen.¹ Bijvoorbeeld dakbekleding, goten, auto, was, etc.
- Hinder door duikvluchten van meeuwen op bewoners. Dit doen meeuwen om hun jong te beschermen, wanneer dat nog niet goed kan vliegen en ver van het nest is gelopen. Een tweede oorzaak van aanvallen van meeuwen is, wanneer zij op de broedplek herhaaldelijk worden verstoord. Dan worden mensen in aangrenzende tuinen belaagd.

2. Waarom zijn er veel meeuwen in de stad?

Meeuwen vinden sinds tientallen jaren in steden nabij de zee een goed voortplantingsbiotoop. Ze nestelen op de platte grinddaken die in sommige wijken volop aanwezig zijn. Daarbij is er een overvloed aan voedsel voor de meeuwen aanwezig in de vorm van (voedsel)afval dat zich in vuilniszakken bevindt of dat op straat ligt. De meeuwen bevolken vooral de steden aan en achter de kust van voorjaar tot in de nazomer (het broedseizoen). In de herfst trekken de meeuwen richting zee.

3. Wat kunnen bewoners doen tegen meeuwenoverlast?

1. Bewoners kunnen afweermiddelen op de platte grinddaken plaatsen, zodat de meeuw geen mogelijkheid heeft om te broeden. Voor een gemiddeld dak kost dit ca. € 300,--. Dit is echter pas goed effectief als alle eigenaren/ bewoners in de wijk meedoen.
2. Bewoners hebben de verantwoordelijkheid om hun afval op de juiste manier aan te bieden, zodat er geen vuilniszakken op straat liggen die meeuwen kunnen open pikken.
3. Het is buiten vorstperioden niet nodig om vogels te voeren. Dit is ongezond voor de vogels en trekt tevens meeuwen aan.

4. Wat doet de gemeente Haarlem tegen meeuwenoverlast?

Voorlichting

Op de gemeentelijke website en via de overige media worden de inwoners geïnformeerd over de oorzaken van de meeuwenoverlast en wat men er zelf aan kan doen om dit te verminderen door het voorkomen van afval, het niet voeren van vogels en het aanbrenge van meeuwenwering.

¹ <http://gemeente.leiden.nl/over-de-stad/natuur-en-milieu/meeuwen/>

Afval

Ondergrondse vuilcontainers

Haarlem bergt al zoveel mogelijk afval door middel van ondergrondse vuilcontainers en blijft actief ondergrondse vuilcontainers neerzetten.

Voorlichting over het aanbieden van afval

Het gebeurt nog vaak dat er vuilniszakken op straat liggen terwijl er voldoende mogelijkheid is om het te deponeren in (ondergrondse) vuilcontainers. Door middel van een folder en informatie op de website geeft de gemeente informatie over de juiste manier van aanbieden van afval.

5. Welke maatregelen heeft de gemeente overwogen maar niet ingezet?

Gele vuilniszakken

Leiden heeft een proef gedaan met het inzetten van gele vuilniszakken. Meeuwen worden niet aangetrokken door de kleur en laten ze eerder links liggen. Wanneer er enkel gele zakken op straat liggen scheuren meeuwen deze wel open, op zoek naar voedsel. De gele vuilniszak in combinatie met dikker materiaal had meer effect. Alhoewel dat wel tot meer overlast leidde, omdat de meeuwen harder schreeuwden uit frustratie. Haarlem zou kunnen experimenteren met gele vuilniszakken maar gekeken naar de ervaringen van Leiden zal het geen groot effect hebben. Bovendien gebeurt de afvalinzameling in Haarlem al op grote schaal ondergronds.

Dikkere afvalzakken

De gemeente kan afvalzakken van een sterker materiaal verspreiden onder de bewoners die moeilijker open te scheuren zijn voor de meeuwen. De gemeente kan de mogelijkheid om deze maatregel in te zetten overwegen maar beseft dat het niet de ultieme oplossing is omdat vuilniszakken evengoed niet op straat mogen rondslingeren.

Valkenier inzetten

Het inzetten van een valkenier brengt hoge kosten met zich mee. De gemeente Leiden heeft gebruik gemaakt van deze maatregel maar heeft nog geen duidelijke effecten gezien. In het begin van inzetten brak er paniek uit onder de meeuwen, maar al snel trad er gewenning op. Deze maatregel kost € 100.000,-- tot € 200.000,-- per jaar.

Vaker ophalen van afval

In Leiden heeft men een proef gehouden met het vaker ophalen van afval. Het gaf geen duidelijk meetbare teruggang van de meeuwenoverlast. In Haarlem wordt het afval overigens al grotendeels ondergronds ingezameld.

Sterilisatie

Hier worden bij duiven soms goede resultaten mee behaald. Meeuwen laten zich niet zo gemakkelijk voeren zodanig dat voldoende meeuwen de juiste concentratie van het middel binnenkrijgen.

Afschieten

Dit lijkt effectief maar is in de praktijk erg moeilijk te realiseren. Verder heeft Deens onderzoek uitgewezen dat de populatie meeuwen weer wordt aangevuld.

Gif

Om effectief te zijn moeten de meeuwen voldoende binnenkrijgen anders is het vanuit het oogpunt van dierenwelzijn een verwerpelijk middel. Dit houdt tevens het grote gevaar in van vergiftiging van andere (huis)dieren.

6. Waarom verwisselt de gemeente de meeuweneieren niet voor nepeieren?

Meeuwen zijn onder de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor bepaalde rechten. Zo is het verboden om eieren te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen. Nesten mogen ook niet worden verwijderd en de dieren mogen niet opzettelijk worden verontrust. Alleen met een speciale ontheffing is het verwisselen van eieren mogelijk. Het is dus in strijd met deze Flora- en faunawet. Als een instantie een ontheffing heeft, mag het deze wet schenden. Het is daarentegen niet gemakkelijk om een ontheffing te krijgen. Meerdere gemeenten hebben er aanspraak op gedaan en alleen de gemeenten Leiden en Den Haag hebben voor enkele jaren een ontheffing gekregen om te experimenteren met het verwisselen van eieren. Eén van de voorwaarden bij de ontheffing is, dat het aantal meeuwen niet terug mag gaan.

De ontheffing wordt verleend aan een gemeente als het wordt gebruikt voor onderzoeken of wanneer de overlast zo groot is dat de algemene gezondheid formeel en aantoonbaar (dit door bijvoorbeeld door een onderzoek van de GGD te overleggen) in gevaar is. In Haarlem zijn er op dit moment niet genoeg medisch aantoonbare redenen of een aanleiding om een ontheffing te kunnen verkrijgen.

7. Wat is de wetgeving wat betreft meeuwenoverlast?

Flora- en faunawet: artikel 10 t/m 13 en 75.

Beschermde soorten:

De kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*) en de zilvermeeuw (*Larus argentatus*) zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet.

Verbodsbepalingen:

Op grond van artikel 10 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten opzettelijk te verontrusten.

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden nesten van beschermde inheemse diersoorten uit te halen of te verstoren.

Op grond van artikel 12 van de Flora- en faunawet is het verboden om eieren van beschermde inheemse diersoorten, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 13, lid 1, van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om eieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te vervoeren of onder zich te hebben.

Ontheffing:

Op grond van artikel 75, lid 3, 5 en 6, onderdeel a van de Flora- en faunawet kan ontheffing worden verleend van de artikelen 10, 11, 12 en 13, lid 1, van de Flora- en faunawet voor onderzoek. Van belang is dat geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort wordt gedaan. Voor soorten vogels als bedoeld in artikel 4, lid 1, onderdeel b, van de wet is het tevens van belang dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

8. Is er contact opgenomen met het ministerie of het mogelijk is om een ontheffing op de Flora- en faunawet te krijgen?

In november 2010 en in februari 2011 is er contact geweest tussen de gemeente en het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. Hieruit is gebleken dat het ministerie negatief zal adviseren op de aanvraag voor het verlenen van een ontheffing.

9. Welke maatregelen hebben andere gemeenten tegen meeuwenoverlast genomen?

Leiden:

In Leiden heeft men de afgelopen jaren verschillende methodes geprobeerd om de vogels weg te jagen, echter met weinig succes:

- Verjagen door middel van een valkenier. Twee seizoenen lang is er in Leiden een valkenier ingezet. Eerst brak er massale paniek uit onder de vogels, maar daarna trad vrij snel gewenning op bij de meeuwen.
- Het gebruik van vliegers met afbeeldingen van roofvogels en het gebruik van knalapparaten of schrikgeluiden. Het effect bleek echter gering, omdat er vrij snel gewenning optrad.
- Het schudden van eieren of het impregneren van eieren met paraffineolie (waardoor de eierschaal geen lucht meer doorlaat en het embryo sterft) en het vervangen van eieren door stenen eieren. Als groot nadeel van deze methodes bleek dat men dit in de praktijk maar met een deel van de nesten kan doen. Niet alle nesten zijn bereikbaar en de actie moet elk seizoen worden herhaald. Als de meeuw merkt dat op de genoemde broedplek geen jongen uit het ei komen, zal de meeuw hoogstwaarschijnlijk een ander plekje opzoeken waar het wel lukt.
- Het ontoegankelijk maken van daken voor meeuwen. Het is mogelijk om een dak ontoegankelijk voor meeuwen met behulp van netten en prikkers. Hiermee wordt overlast van nesten op het dak voorkomen. Tegelijkertijd verplaatst de overlast van de meeuwen zich naar andere (dichtbij gelegen) locaties.²

Den Haag:

Den Haag heeft in 2010 een ontheffing gekregen op de Flora- en faunawet en mag meeuweneieren verwisselen voor nepeieren. In ditzelfde jaar is er een pilot nestbeheer opgestart. In 4 stadsdelen waar de meeste overlast wordt ervaren heeft de gemeente eieren verwisseld.

In december 2010 is deze pilot geëvalueerd door het houden van een enquête. Op de korte termijn is het ervaren overlast niet sterk gedaald, maar de bewoners waarderen vooral dat de gemeente actie heeft ondernomen tegen het probleem. Op de lange termijn is de verwachting dat bij dezelfde inspanning er sprake zal zijn van een beperkte maar meetbare verkleining van de populatie in Den Haag.

Deze pilot heeft € 27.500,-- gekost.³ In 2011 wordt de proef voortgezet in een kleiner deel van Den Haag. Om echt effectief te zijn in dit kleinere gebied worden de kosten voor 2011 op € 60.000,-- geraamd.

Schiedam:

In juli 2010 heeft de gemeente Schiedam een proef gedaan met het inzetten van een valkenier. Het effect hiervan is nog niet bekend.⁴

² <http://www.meeuwenindestad.be/nl/meeuwenoverlast/afschrikmiddelen/>

³ <http://zbs.denhaag.nl/risdoc/2010/RIS177565.PDF>

⁴ <http://www.schiedam.nl/smartsite.shtml?ch=NWE&id=75793>